

JE LI II. VATIKANSKI SABOR ZATAJIO (Apostolsko fraziranje ili apostolski rad)

Mnogo se puta čuje, i među klerom i među katoličkim lajkatom, — a osobito na zapadu i među ljudima od štampe, — kako je II. vatikanski sabor, sa svojom namjeravanom reformom Crkve, promašio, zatajio. Nije nam dao, što nam je obećavao: ono, što je suvremeni katolicizam od njega očekivao i tražio. Previše je ostao kod staroga: premalo je bio smion i radikaln u promjenama. A i u koliko ih je inauguirao, — neke reforme, — ostao je s njima na pola puta. Spono se provode. Kioči ih »kurija«. U praksi ih onemogućuju konzervativni krugovi u episkopatu i kleru: svojom pasivnom rezistencijom. U stvari se je u Crkvi iza Sabora malo šta promijenilo. Konkretni su rezultati mršavi. I dalje zaostajemo za vremenom, za općim mentalitetom današnjega svijeta, za prilikama i potrebama. Treba nam, što prije, još jedan opći crkveni Sabor, koji će zahvatiti dublje i stvari u Crkvi temeljito i do kraja izmijeniti: »revolucionirati« sve vrijednosti u njoj. Moramo i mi, kao i svijet oko nas, postati revolucionarni. »Crkva u revoluciji«. Crkva naglih i neprestanih promjena.

Nijesmo toga mišljenja. Ovo sa revolucijom u Crkvi objektivno je prava blasfemija. Nije poslanje Crkve, da mijenja istinu Evanđelja, nego da je čuva: — u svim mijenama i nasuprot svim mijenama u svijetu. Inače smo u principu napustili nadnaravni i objavljeni karakter kršćanstva, a Krista degradirali do čovjeka, koji je i sam bio samo nesvjesni produkt evolucija i jedna od karika u njezinu beskonačnom lancu. Njegov auktoritativni nastup u Evanđelju i njegove pretenzije na božanstvo i na nepogrješivost, — na duhovno kraljevanje i suverenitet »u sve dane, do svršetka svijeta« (Mat. 28, 20.), — stvarno bi ispadale naivne i smiješne. A njegova Crkva ne bi bila od Boga poslana učiteljica svijeta, nego više njegova učenica ili, u najboljem slučaju, suučenica i suradnica. Njezinu hijerarhijsku konstituciju trebalo bi definitivno i u principu napustiti: valjalo bi je, — i njezinu vjeru i moral, — predati u ruke ljudima i njihovoj pameti, intuiciji, ocjeni, ukusu, eksperimentima. S takvim, očito ekstremnim, gledanjem na »neuspjeh« II. vatikanskog sabora nije uopće vrijedno ni ulaziti u ozbiljnu diskusiju. Ono, praktično, već leži izvan sfere vjerovanja i ortodoksije, s onu stranu granica crkvenosti i pozitivnog kršćanstva. To su krupne zablude, koje diraju i u same temelje vjere: to je modernizam u kulminaciji, u svojim zadnjim i najfatalnijim konsekvencijama; do kraja naturalističkima i do kraja racionalističkima. Ili će takve tendencije u Crkvi biti brzo prevladane, kao apsolutno nespojive sa tradicionalnim naučavanjem Crkve od početka, ili će nas dovesti do novoga, otvorenoga, otpada, do »nove reformacije«, čega se mnogi pribojavaju. I znameniti njemački katolički mislilac i filozof Dietrich von Hildebrand, u svojoj najnovijoj knjizi: »Das trojanische Pferd in der Stadt Gottes« (»Trojanski konj u Gradu Božjemu), sa značajnim dodatkom: »Nova religija Teilhard-a de Chardin-a« (»Teilhard De Chardins Neue Religion«). Držanje Pape

i Svete stolice ne ostavlja, također, o tom nikakve sumnje: Rim postaje sve zabrinutiji, ali i sve odlučniji, i sve češće intervenira.

No ni kad se radi o, više dobronamjernoj, kritici Sabora, o pritužbama i jadanjima onih »nestrpljivih« među nama, koji rezultate Sabora uzimlju u njihovoj autentičnoj i lojalnoj interpretaciji i priznaju im punu vrijednost, ali se ljute, što ih svi previše polagano i miltavo provodimo, nama se ona ne čini opravdana. Barem, u koliko se upravlja na adresu hijerarhije, episkopata, »kurije«.

Lojalni prema Saboru i Crkvi, po našem mišljenju, nijesu ni jedni ni drugi. Toliko smo, svi, u doba Sabora naglašavali, da on nije dogmatički sabor i da to ne treba ni da bude, — Crkva nema šta da mijenja u svome vjerovanju i nauci; — bit će to, govorili smo, sabor pastoralnih reformi, organizacijske adaptacije vremenu i prilikama; a sada se, iza Sabora, najedamput, interes i polemika prenose na dogmatičko područje, i mnogi bi htjeli da mijenjaju koncept Crkve: ulogu popinstva u njoj, njezinu auktoritativno-hijerarhijsku strukturu, pojam dogme i magisterija, sakramentalnu disciplinu, seksualni i bračni moral, smisao i sistem kršćanske duhovnosti, pa i samu ideju nadsvijeta i prekogrobnog života u kršćanstvu. A sve to, tobože, u ime toga, »nedogmatičkog«, koncila. I toliko smo svi isticali, da Sabor mora dati Crkvi, ozbiljne i trijezne, smjernice za njezin pastoralni i organizacijski rad u budućnosti, okvire i nacрте za obnovu i reformu, koja će se onda, na tom osnovu dalje provoditi; sustavno, ali, razumije se, i razborito, odgovorno, s puno opreza, bez naglosti i eksperimentiranja; a sada nam najedamput nije to dosta: htjeli bismo da pred sobom već kao sutra ugledamo na pladnju, gotovu, tu, historijsku i sekularnu, adaptaciju Crkve. Definitivno; u svim pojedinostima. Nećemo da čekamo; nećemo da mislimo; nećemo da tražimo.

Tko kaže, da Crkva, na Saboru i iza Sabora, nije otvorila vrata reformama? Širom ih je otvorila. Ali razrobilo i prosvijetljeno.

Kako je samo širokogrudno lansirana liturgijska reforma! Nitko ne bi, prije Sabora, povjenovao, da ćemo, samo za tri, četiri godine, doživjeti totalan liturgijski zaokret prema skupnoj i pučkoj liturgiji na narodnom jeziku: zaokret od čitavih 180 stupnjeva, a na račun milenijske dotadašnje liturgijske prakse, pa donekle i teorije. I uz riziko mnogih i teških zloraba. Zloraba, na koje, dakako, mjerodavni krugovi reagiraju. Moraju reagirati. U interesu svetosti same liturgije. Na ulicu su već stali, u Americi, iznositi misu, i davati joj socijalno-revolucionarnu funkciju, mjesto one okupiteljske i žrtvene, koju joj je dao Krist.

S koliko se forsiranja i ekspeditivnosti radi, na kodifikaciji novoga Crkvenog zakonika! Revidirat će se toliki stoljetni i tisućljetni uzusi: organizacija župa, beneficijalno pravo, sistem biskupskih kurija, — pa i papinske kurije, — zabrane, cenzure, kazne, oprosna disciplina, posna praksa. Mnogoštošta se sa toga područja već i anticipira: unaprijed uvodi. I to sa žurbom, koja, u materiji od ovako epohalna značenja, naprosto iznenaduje. Brže se uopće ne može ni ići, osim da se prijede na metode površnosti, eksperimentiranja, pravne anarhije u Crkvi.